

Львівський державний університет внутрішніх справ

Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи

*Навчальний посібник
у схемах*

Львів
2019

УДК 343.6 (477) (075.8)
К82

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(*протокол від 27 березня 2019 року № 8*)

Рецензенти:

В. М. Бурдін, доктор юридичних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка);

Ю. А. Комісарчук, кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Кримінально-правова характеристика злочинів проти
К82 особи: навч. посібник у схемах / В. К. Грищук, Т. М. Луцький,
О. Ф. Пасека, М. В. Самарчук. Львів: Львівський державний
університет внутрішніх справ, 2019. 64 с.

Підготовлено для працівників підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України. У ньому на основі чинного Кримінального кодексу України і сучасних наукових позицій схематично дано кримінально-правову характеристику злочинів проти життя та здоров'я особи; злочинів проти волі, честі та гідності особи та злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Для здобувачів вищої освіти юридичних факультетів закладів вищої освіти України та науково-педагогічних працівників.

УДК 343.6 (477) (075.8)

© Грищук В. К., Луцький Т. М., Пасека О. Ф.,
Самарчук М. В., 2019

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2019

Зміст

ВСТУП.....	4
1. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ.....	5
1.1. ВИДИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ.....	5
1.1.1. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ОСОБИ.....	5
1.1.1.1. ВБИВСТВА.....	5
1.1.1.1.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО ВБИВСТВА (СТ. 115 КК УКРАЇНИ).....	6
1.2. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ.....	16
1.2.1. ТІЛЕСНІ УШКОДЖЕННЯ.....	16
1.3. ЗЛОЧИНИ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ В НЕБЕЗПЕКУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ.....	29
2. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ.....	44
3. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ.....	56

Вступ

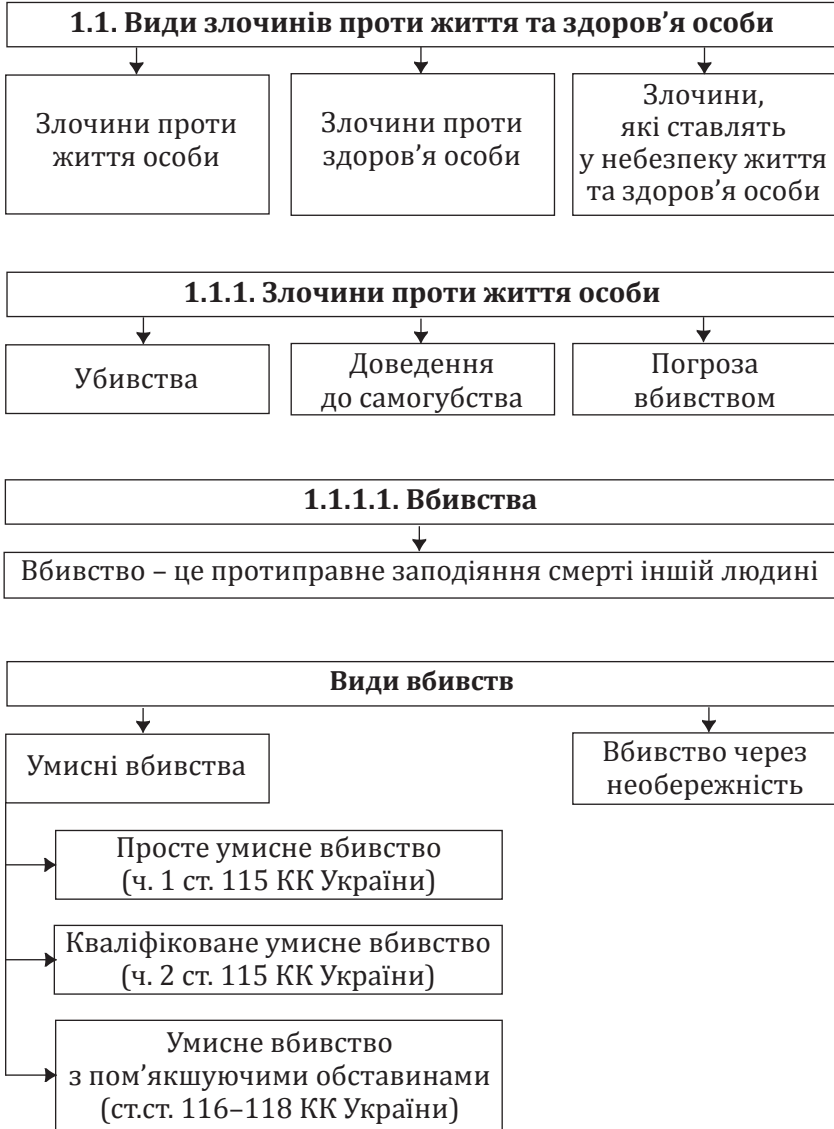
Орієнтація України на міжнародні стандарти у галузі прав людини накладає на нашу державу певні зобов'язання, пов'язані передусім із реальним забезпеченням проголошених Конституцією України прав та свобод. Кримінально-правова охорона особи в Україні полягає у встановленні кримінальної відповідальності за злочини проти особи і системі попереджувальних заходів, наявність яких повинна виконувати так звану випереджальну функцію в діяльності держави у протидії злочинам проти особи.

У системі гарантій права людини на життя важливе місце посідає його кримінально-правова охорона, оскільки завданням КК України є правове забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина від злочинних посягань, а також запобігання злочинам.

Охорона особи у кримінальному праві переважно здійснюється за допомогою встановлення кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти життя особи, злочинів проти здоров'я особи, злочинів, які ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи, злочинів проти волі, честі та гідності особи, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Метою цього навчального посібника є вивчення проблемних питань, які виникають під час кваліфікації злочинів проти особи, розмежування злочинів проти особи між собою і з суміжними складами злочинів, розмежування із адміністративними, цивільними й іншими правопорушеннями.

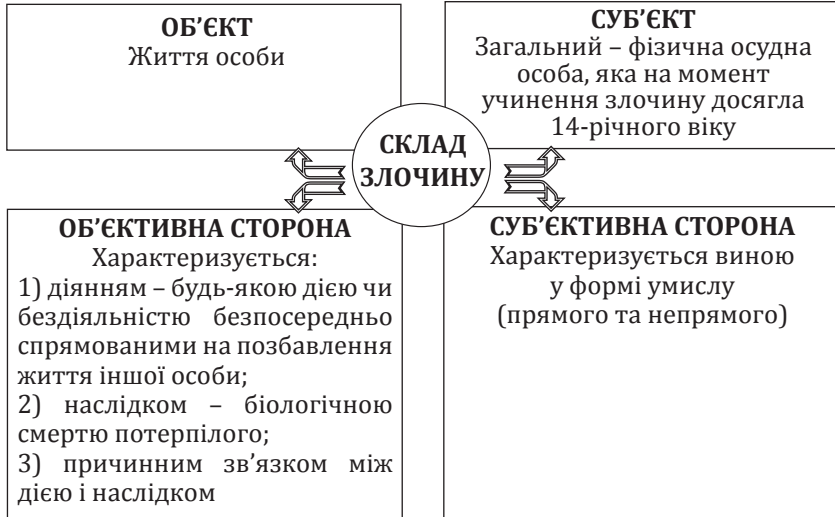
1. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

**1.1.1.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ВБИВСТВА
(СТ. 115 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 115. Умисне вбивство

1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, –

Кваліфікуючі ознаки умисного вбивства

- 1) двох або більше осіб;
- 2) малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 3) заручника або викраденої людини;
- 4) вчинене з особливою жорстокістю;
- 5) вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб;
- 6) з корисливих мотивів;
- 7) з хуліганських мотивів;
- 8) особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку;
- 9) з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення;
- 10) поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством;
- 11) вчинене на замовлення;
- 12) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 13) вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого ст.ст. 116–118 цього Кодексу;
- 14) з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

**ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК
УМИСНОГО ВБИВСТВА
(Ч. 2 СТ. 115 КК УКРАЇНИ)**

Умисне позбавлення життя двох або більше осіб кваліфікується за п. 1 ч. 2 ст. 115 КК України за умови, що їх убивство охоплювалось єдиним умислом винного.

1.

Наявність розриву в часі при реалізації єдиного умислу на вбивство двох або більше осіб значення для кваліфікації злочину за п. 1 ч. 2 ст. 115 КК України не має

Під убивством малолітньої дитини (п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України) розуміється умисне позбавлення життя особи, якій не виповнилося 14 років. Ця кваліфікуюча ознака наявна тоді, коли винний достовірно знав, що потерпілий є малолітнім, або припускав це, або за обставинами справи повинен був і міг це усвідомлювати.

2.

Умисне вбивство жінки, яка перебувала у стані вагітності, за п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України кваліфікується у разі, якщо винний завідомо знав про такий стан потерпілої

Відповідальність за умисне вбивство заручника (п. 3 ч. 2 ст. 115 КК України) настає за умови, що потерпілий був заручником (тобто особою, яка була захоплена чи трималася з метою спонукати її родичів, державну або іншу установу, підприємство чи організацію, фізичну або службову особу до вчинення чи утримання від учинення будь-якої дії як умови звільнення) і винна особа це усвідомлювала

3.

Умисне вбивство визнається вчиненим з особливою жорстокістю (п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України, якщо винний, позбавляючи потерпілого життя, усвідомлював, що завдає йому особливих фізичних (шляхом заподіяння великої кількості тілесних ушкоджень, тортур, мордування, мучення, в тому числі з використанням вогню, струму, кислоти, лугу, радіоактивних речовин, отрути, яка завдає нестерпного болю, тощо), психічних чи моральних (шляхом зганьблення честі, приниження гідності, заподіяння тяжких душевних переживань, глуmlinня тощо) страждань, а також якщо воно було поєднане із глуmlinням над трупом або вчинювалося в присутності близьких потерпілому осіб і винний усвідомлював, що такими діями завдає останнім особливих психічних чи моральних страждань

4.

5. Як учинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України), умисне вбивство кваліфікується за умови, що винний, здійснюючи умисел на позбавлення життя певної особи, усвідомлював, що застосовує такий спосіб убивства, який є небезпечним для життя не тільки цієї особи, а й інших людей. Водночас безпека для життя інших людей має бути реальною
6. За п. 6 ч. 2 ст. 115 КК як учинене з корисливих мотивів умисне вбивство кваліфікується в разі, коли винний, позбавляючи життя потерпілого, бажав одержати у зв'язку з цим матеріальні блага для себе або інших осіб (заволодіти грошима, коштовностями, цінними паперами, майном тощо), одержати чи зберегти певні майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків (одержати спадщину, позбавитися боргу, звільнитися від платежу тощо) або досягти іншої матеріальної вигоди. Водночас не має значення, чи одержав винний ту вигоду, яку бажав одержати внаслідок убивства, а також коли виник корисливий мотив – до початку чи під час учинення цього злочину.
Як учинене з корисливих мотивів потрібно кваліфікувати й умисне вбивство з метою подальшого використання органів чи тканин людини в певних корисливих цілях (для трансплантації, незаконної торгівлі тощо)
7. Як умисне вбивство з хуліганських мотивів за п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України дії винного кваліфікуються, коли він позбавляє іншу особу життя внаслідок явної неповаги до суспільства, нехтування загальнолюдськими правилами співжиття і нормами моралі, а так само без будь-якої причини чи з використанням малозначного приводу
8. Відповідальність за п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку настає, якщо злочин вчинено з метою не допустити чи припинити правомірну діяльність потерпілого у зв'язку з виконанням ним зазначеного обов'язку, змінити характер останньої, а так само з мотивів помсти за неї незалежно від часу, що минув із моменту виконання потерпілим своїх обов'язків до вбивства
9. За п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України настає відповідальність за умисне вбивство з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення. Для кваліфікації умисного вбивства як такого, що вчинене з метою приховати інший злочин, не має значення, чи був винний причетним до злочину, який приховується. Якщо він учинив умисне вбивство з метою приховати раніше вчинений ним злочин, його дії кваліфікуються за тією статтею КК України, якою передбачено відповідальність за приховуваний злочин, та за п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України.
Дії винного кваліфікуються як умисне вбивство з метою полегшити вчинення іншого злочину незалежно від того, був цей злочин учинений чи ні

10.

Умисне вбивство тягне відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, якщо воно було поєднане зі зґвалтуванням потерпілої особи або сексуальним насильством, тобто мало місце в процесі вчинення зазначених злочинів чи одразу ж після нього. Водночас злочинні дії кваліфікуються і за ч. 4 ст. 152 або ч. 3 ст. 153 КК України або ще й за відповідною частиною ст. 15 КК України.

Умисне вбивство з метою задовольнити статеву пристрасть із трупом також тягне відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України

11.

Умисне вбивство, вчинене на замовлення (п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України – це умисне позбавлення життя потерпілого, вчинене особою (виконавцем) за дорученням іншої особи (замовника). Таке доручення може мати форму наказу, розпорядження, а також угоди, відповідно до якої виконавець зобов'язується позбавити потерпілого життя, а замовник – вчинити в інтересах виконавця певні дії матеріального чи нематеріального характеру або ж не вчинювати їх

12.

Вчиненим за попередньою змовою групою осіб (п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України умисне вбивство вважається тоді, коли в позбавленні потерпілого життя брали участь декілька осіб (дві і більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне його виконання

13.

За п. 13 ч. 2 ст. 115 КК України кваліфікуються дії особи, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком убивства, передбаченого ст.ст. 116–118 цього Кодексу. Відповідальність за повторне умисне вбивство настає незалежно від того, чи була винна особа раніше засуджена за перший злочин, вчинила вона закінчене вбивство чи готування до нього або замах на нього, була вона виконавцем чи іншим співучасником злочину

14.

За п. 14 ч. 2 ст. 115 КК України умисне вбивство кваліфікується за наявності у винного хоча б одного з різновидів нетерпимості (расової, національної чи релігійної). У цьому випадку винний прагне продемонструвати або ж свою перевагу над потерпілим, або ж навпаки неповноцінність потерпілого через його расову, національну чи релігійну належність

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО
ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ (СТ. 116 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 116. Умисне вбивство,

вчинене в стані сильного душевного хвилювання

1. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, зумовленому жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого, –

Сильне душевне хвилювання – це стан фізіологічного афекту, що є короткочасною інтенсивною емоцією, яка домінує в свідомості людини, котра значною мірою (хоча і не повністю) втрачає контроль над своїми діями й здатність керувати ними

Емоційний стан – це стан сильного душевного хвилювання, що раптово виник унаслідок жорстокого поведіння, або такого, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого, характеризується неочікуваністю, миттєвістю, бурхливістю, швидкоплинністю

Жорстоке поведіння – безжалісні, грубі діяння, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань (мордування, систематичне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, позбавлення їжі, води, одягу, житла тощо)

Системним приниженням честі та гідності особи є тривале принизливе ставлення з боку потерпілого (постійні образи, глумління тощо)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
ВБИВСТВА МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ
(СТ. 117 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 117. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини

Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів –

Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або одразу після пологів, кваліфікується за ст.117 КК України, навіть якщо воно й мало ознаки особливої жорстокості

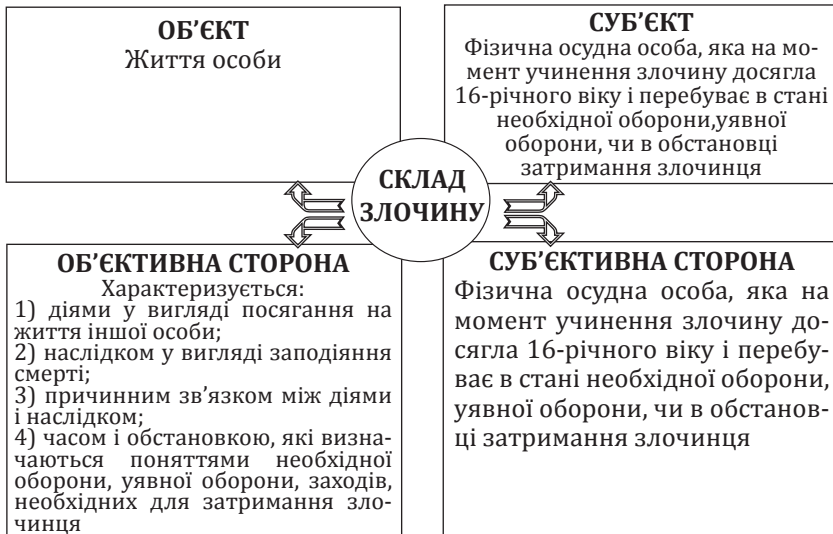
Посягання на плід після початку пологового процесу є посяганням на життя новонародженої людини. Внутрішньоутробне знищення плоду до початку пологового процесу може розглядатися лише як переривання вагітності. Жінка, яка здійснила переривання своєї вагітності, за чинним кримінальним законодавством, відповідальності не несе

Співучасники у вбивстві матір'ю своєї новонародженої дитини несуть відповідальність за ст. 27 і п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України (за відсутності інших кваліфікуючих ознак), бо ті обставини, на підставі яких пом'якшується відповідальність матері, на них не поширюються

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
ВБИВСТВА ПРИ ПЕРЕВИЩЕННІ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ
ОБОРОНИ АБО У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ ЗАХОДІВ,
НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ЗАТРИМАННЯ ЗЛОЧИНЦЯ
(СТ. 118 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної
оборони або у разі перевищення заходів, необхідних
для затримання злочинця**

Умисне вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони, а також, у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, –

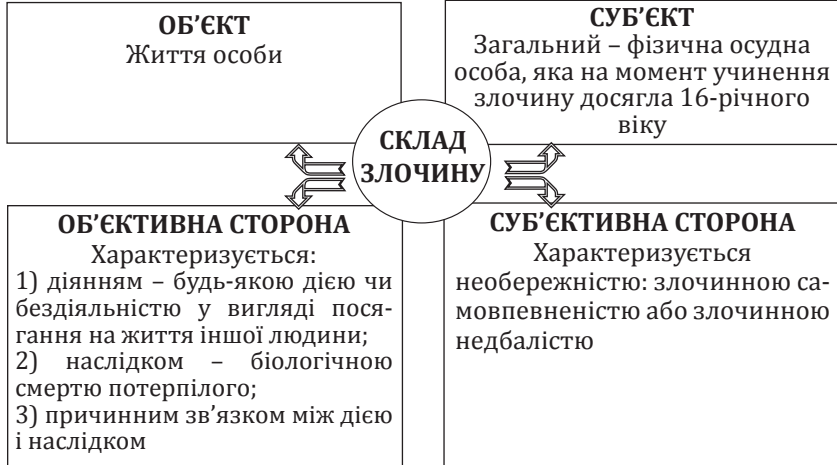
Стаття 118 КК України містить склад привілейованого умисного вбивства, яке підлягає кваліфікації за цією статтею у трьох випадках, а саме у разі його вчинення при перевищенні:

- Меж необхідної оборони. У цьому випадку діяння характеризується вбивством того, хто посягає, при захисті від суспільно небезпечного посягання, але з перевищенням меж необхідної оборони, тобто при явній невідповідності зазначеної шкоди небезпечності посягання або обстановці захисту
- Меж захисту в обстановці уявної оборони. Вбивство здійснюється за обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання з боку потерпілого не було і винна особа, неправильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання
- Заходів, необхідних для затримання злочинця. Діяння полягає у вбивстві особи, яка вчинила злочин, при її затриманні, але з перевищенням заходів, необхідних для затримання злочинця, тобто при явній невідповідності зазначеної шкоди небезпечності посягання або обстановці затримання злочинця

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВБИВСТВА ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ
(СТ. 119 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 119. Вбивство через необережність

1. Вбивство, вчинене через необережність, –

Кваліфікуюча ознака (ч. 2 ст. 119 КК України)

двох або більше осіб

При вбивстві внаслідок злочинної самовпевненості винний передбачає можливість настання смерті іншої особи від вчинюваної ним дії (бездіяльності), але легковажно розраховує на її відвернення

При вбивстві внаслідок злочинної недбалості винний не передбачає можливості настання смерті іншої особи від учиненої ним дії (бездіяльності), але повинен був і міг її передбачити, діючи з більшою обачністю

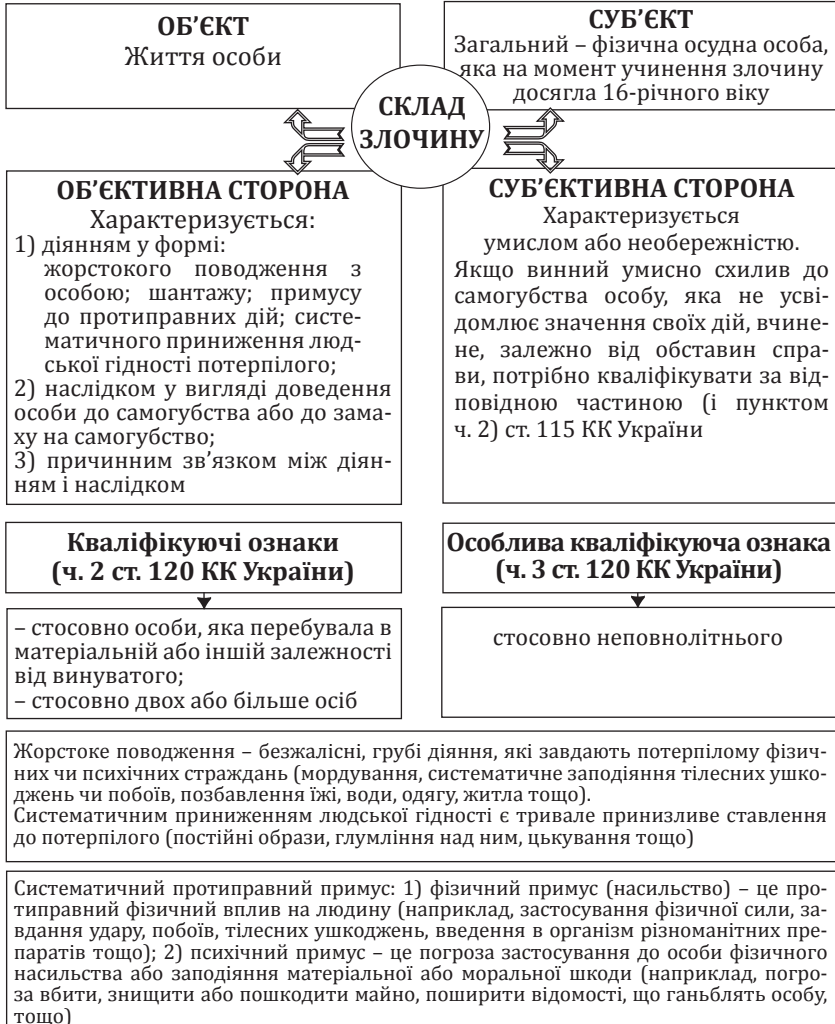
Вбивство через необережність унаслідок злочинної недбалості потрібно відрізнити від випадкового спричинення смерті, коли особа не передбачала настання смерті іншої людини, не повинна була і не могла її передбачити. При випадковому невинному спричиненні смерті скоєне не містить складу злочину

Зважаючи на те, що співучасть є можливою лише при вчиненні умисного злочину, то відповідальність за співучасть у вбивстві через необережність настати не може

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА (СТ. 120 КК УКРАЇНИ)

Стаття 120. Доведення до самогубства

1. Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схилання до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства, –

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОГРОЗИ ВБИВСТВОМ
(СТ. 129 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 129. Погроза вбивством

1. Погроза вбивством, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози, –

ОБ'ЄКТ
Життя особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням у формі: жорстокого поводження з особою; шантажу; примусу до протиправних дій; систематичного приниження людської гідності потерпілого;
- 2) наслідком у вигляді доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

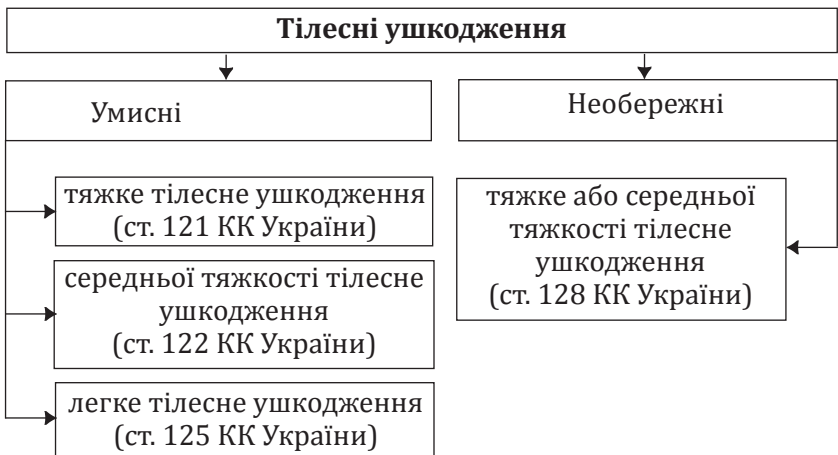
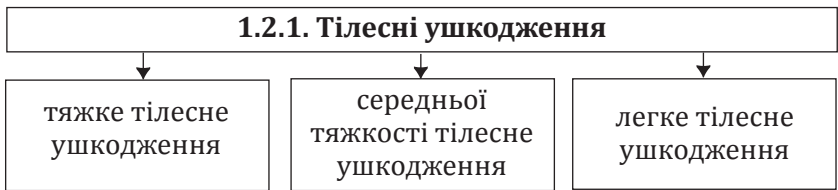
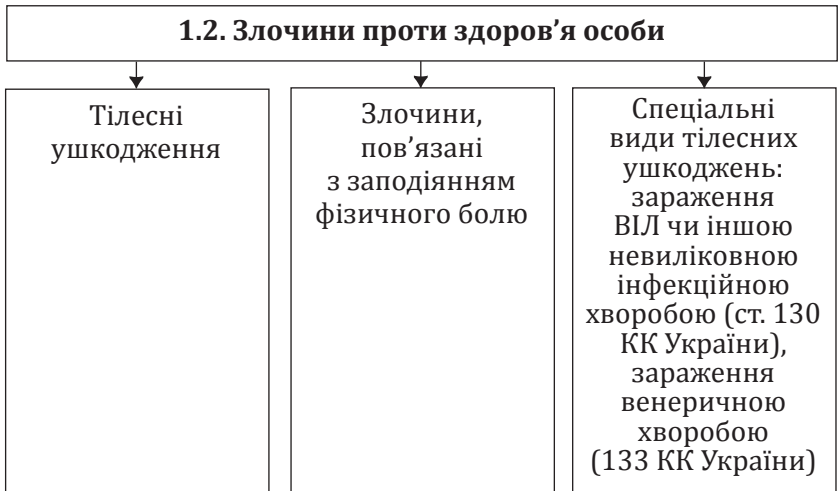
Характеризується умисною формою вини. Водночас не має значення, чи збирався винний здійснити свою погрозу насправді чи ні, досить того, щоб у потерпілого були реальні підстави побоюватися такої погрози. Мотиви вчинення цього злочину на його кваліфікацію не впливають

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 129 КК України)

- вчинене членом організованої групи;
- з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

При визначенні реальності погрози значення має з'ясування форми, місця, часу, обстановки її висловлення, способу та міри її вираження, попередніх взаємин між винним і потерпілим

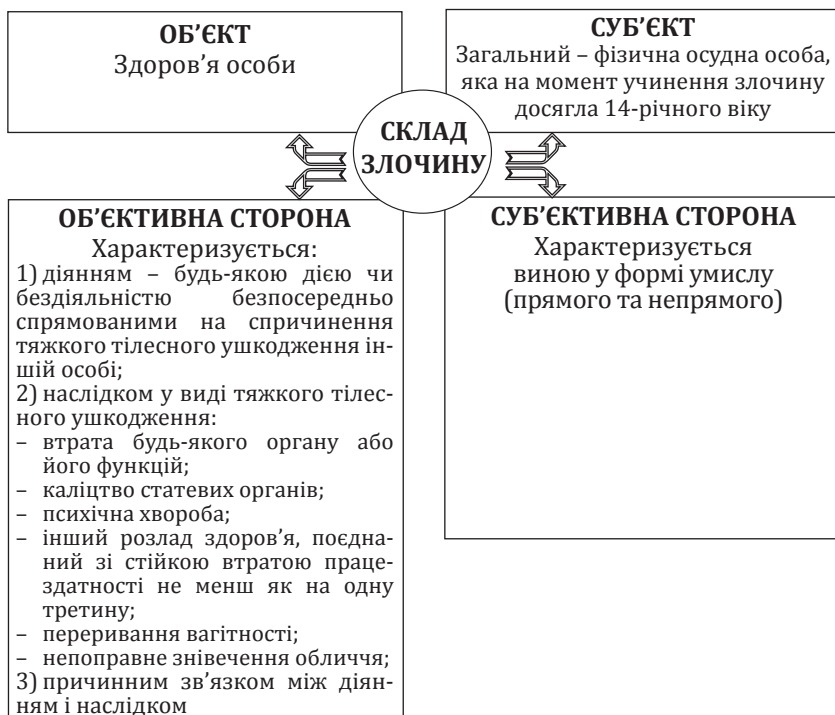
Погроза може бути висловлена і безпосередньо потерпілому, і через третіх осіб. Необхідною умовою є те, що вона звернена до конкретної особи

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 121 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження

Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, каліцтво статевих органів, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя, –

Кваліфікуючі ознаки умисного тяжкого тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 121 КК України)

- 1) вчинене способом, що має характер особливого мучення;
- 2) вчинення групою осіб;
- 3) з метою залякування потерпілого або інших осіб;
- 4) з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості;
- 5) вчинене на замовлення;
- 6) таке, що спричинило смерть потерпілого

Небезпечними для життя є ушкодження, які в момент заподіяння чи в клінічному перебігу через різні проміжки часу спричиняють загрозові для життя явища й які без надання медичної допомоги, за звичайним своїм перебігом, закінчуються чи можуть закінчитися смертю

За ознакою втрата будь-якого органу або його функцій тяжким визнається ушкодження не за загрозою для життя, а за кінцевим результатом і наслідками. Втрата будь-якого органу або втрата органом його функцій – це втрата:

1) зору;	4) руки;
2) слуху;	5) ноги;
3) язика;	6) репродуктивної здатності

Психічна хвороба – психічне захворювання. До психічних захворювань не можна відносити пов'язані з ушкодженням реактивні стани (психози, неврози)

Непоправним знівечення обличчя визнається у тих випадках, коли ушкодження обличчя потерпілого не може бути виправним

Спосіб заподіяння тілесних ушкоджень, за загальним правилом, на кваліфікацію ушкоджень не впливає, за винятком умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження способом, що має характер особливого мучення. У таких випадках спосіб є обов'язковою ознакою складу злочину (ч. 2 ст. 121 КК України)

Умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть, потрібно відрізнити від умисного вбивства за змістом умислу – при умисному вбивстві особа бажає або свідомо припускає настання смерті, а при умисному тяжкому тілесному ушкодженні, що спричинило смерть, особа бажає або свідомо припускає заподіяння лише такого ушкодження

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 122 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину, –

Кваліфікуючі ознаки умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 122 КК України)

- 1) вчинені з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій;
- 2) з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості

Тілесним ушкодженням середньої тяжкості є тілесне ушкодження, що не є небезпечним для життя в момент заподіяння, не спричинило втрати органу чи його функцій, психічної хвороби, переривання вагітності чи непоправного знівечення обличчя (не є тяжким тілесним ушкодженням), однак спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності.

Тривалим потрібно вважати розлад здоров'я строком понад 3 тижні (понад 21 день)

Стійка втрата працездатності менш як на одну третину – втрата загальної працездатності від 10% до 33% включно. Стійка втрата працездатності на одну третину працездатності або більше є ознакою тяжкого тілесного ушкодження і її спричинення в результаті умисного тілесного ушкодження потрібно кваліфікувати за ст. 121 КК України. Втрата загальної працездатності до 10% визнається незначною стійкою втратою працездатності та є ознакою умисного легкого тілесного ушкодження, відповідальність за яке встановлено ч. 2 ст. 125 КК України. Відсоток втрати працездатності визначається судово-медичною експертизою

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ,
ЗАПОДІЯНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО
ХВИЛЮВАННЯ (СТ. 123 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 123. Умисне тяжке тілесне ушкодження,
заподіяне у стані сильного душевного хвилювання**

Умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, викликаного жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку і перебувала під час учинення злочину в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями, що посягають на здоров'я особи (шляхом бездіяльності цей злочини вчинити неможливо);
- 2) наслідком у виді тяжкого тілесного ушкодження;
- 3) причинним зв'язком між дією та наслідком;
- 4) часом і певною обстановкою вчинення злочину

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується прямим або непрямым умислом. Психічне ставлення особи при вчиненні цього злочину характеризують дві особливості:

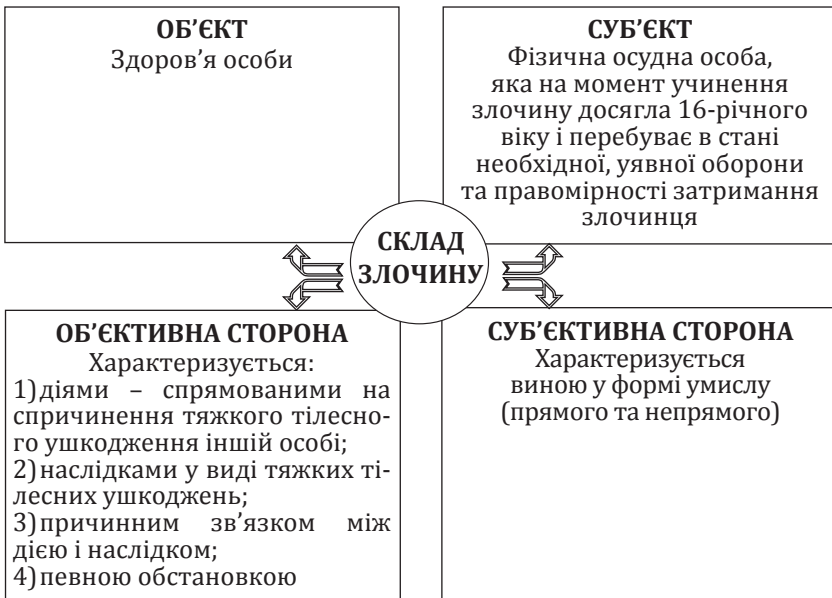
- 1) умисел завжди є таким, що раптово виник, і афектованим;
- 2) емоційний стан винної особи характеризується сильним душевним хвилюванням, що певною мірою знижує її здатність усвідомлювати свої дії або керувати ними

У випадках, коли тяжке тілесне ушкодження заподіяно після того, як стан сильного душевного хвилювання минув, дії винного потрібно кваліфікувати за ст. 121 КК України, що передбачає відповідальність за вчинення вказаного злочину без пом'якшуючих обставин. Неправомірна поведінка потерпілого в такому разі може бути визнана обставиною, що зменшує суспільну небезпечність злочину і пом'якшує покарання винного

Для з'ясування, чи вчинено діяння в стані сильного душевного хвилювання, призначається психолого-психіатрична експертиза

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ЗАПОДІЯННЯ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ
УШКОДЖЕНЬ У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ
ОБОРОНИ АБО У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ ЗАХОДІВ,
НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ЗАТРИМАННЯ ЗЛОЧИНЦЯ
(СТ. 124 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця
Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, вчинене у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, –

Відповідальність за заподіяння тяжкого тілесного ушкодження в разі перевищення меж необхідної оборони або перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, настає лише за умови, що здійснений винним захист явно не відповідав небезпечності посягання чи обстановці, яка виникла

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ЛЕГКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 125 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 125. Умисне легке тілесне ушкодження
Умисне легке тілесне ушкодження, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується:
1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю, що посягає на здоров'я іншої особи;
2) наслідком у виді легкого тілесного ушкодження (будь-яке тілесне ушкодження, яке не підпадає під ознаки важкого чи середньої тяжкості тілесного ушкодження);
3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуюча ознака умисного легкого тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 125 КК України)

що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності

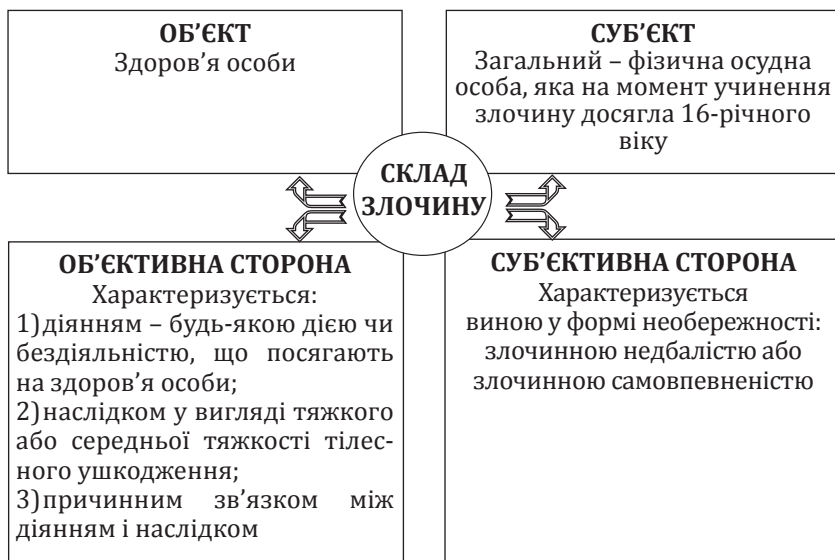
Короточасним потрібно вважати розлад здоров'я тривалістю понад шість днів, але не більш як три тижні (21 день)

Незначна стійка втрата працездатності – втрата загальної працездатності до 10%

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕОБЕРЕЖНОГО ТЯЖКОГО АБО СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ
ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 128 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 128. Необережне тяжке або середньої тяжкості
тілесне ушкодження**

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, –

У випадках, коли особа, яка заподіяла потерпілому тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своїх дій чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення (злочинна самовпевненість), або ж не передбачала можливості настання таких наслідків, хоча повинна була й могла їх передбачити (злочинна недбалість), її дії слід розглядати як заподіяння необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження і кваліфікувати відповідно за ст. 128 КК України

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОБОЇВ І МОРДУВАНЬ (СТ. 126 КК УКРАЇНИ)

Стаття 126. Побої і мордування

1. Умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією – завданням:
 - а) удару,
 - б) побоїв,
 - в) вчиненням інших насильницьких дій;
- 2) наслідком: позитивною ознакою – завданням фізичного болю, негативною ознакою – відсутністю тілесного ушкодження;
- 3) причинним зв'язком між такими діями і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуючі ознаки побоїв і мордувань (ч. 2 ст. 126 КК України)

- 1) що мають характер мордування;
- 2) вчинені групою осіб;
- 3) з метою залякування потерпілого чи його близьких;
- 4) із мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

Побої – це багаторазове завдання удару по тілу потерпілого

Іншими насильницькими діями можуть бути стискування тіла, викручування кінцівок, щипання, дії на тіло термічних факторів, застосування хімічних речовин

Характеру мордування удари побої та інші насильницькі дії набувають у випадку, коли є багаторазовими чи тривалими, і тим самим спричиняють потерпілому фізичних чи моральних страждань

Близькими родичами є чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА (СТ. 126¹ КК УКРАЇНИ)

Стаття 126¹. Домашнє насильство

Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь;
- 2) наслідком – завданням шкоди здоров'ю;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною у формі умислу
(прямого та непрямого)

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкодження в отриманні необхідних послуг із лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися й інші правопорушення економічного характеру

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює словесні образи, погрози, зокрема щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, зокрема вчинені стосовно дитини або в її присутності

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КАТУВАННЯ (СТ. 127 КК УКРАЇНИ)

Стаття 127. Катування

1. Катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання, або з метою покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється, а також з метою залякування чи дискримінації його або інших осіб, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями:
 - а) нанесення побоїв,
 - б) мучення,
 - в) інші насильницькі дії;
- 2) наслідками:
 - а) сильний фізичний біль,
 - б) фізичне чи моральне страждання;
- 3) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу, а також спеціальною метою:

- а) примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі;
- б) покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється;
- в) залякування цих осіб;
- г) дискримінації цих осіб

Кваліфікуючі ознаки катування (ч. 2 ст. 127 КК України)

- повторно;
- за попередньою змовою групою осіб;
- з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

Мучення – це дії, пов'язані з тривалим позбавленням людини їжі, пиття, тепла, утримання її в шкідливих для здоров'я умовах тощо

Інші насильницькі дії можуть полягати у мордуванні, тобто діях, пов'язаних із багаторазовим або тривалим спричиненням болю (щипання, шмагання, завдання численних, але невеликих ушкоджень тупими чи гострокінцевими предметами, застосування термічних факторів тощо), посягання на статеvu недоторканість, заподіяння тілесних ушкоджень тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ
ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ
(СТ. 130 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 130 КК України передбачає три окремі основні склади злочину

1. Свідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини (ч. 1 ст. 130 КК України)

2. Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби особою, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу (ч. 2 ст. 130 КК України)

3. Умисне зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини (ч. 4 ст. 130 КК України)

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку в першому та третьому складі злочину і спеціальний у другому складі – лише особа, яка є носієм вірусу імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Перший склад злочину характеризується діянням (дією або бездіяльністю), яким особа ставить іншу особу в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.

Другий і третій склади злочину характеризуються діянням – дією чи бездіяльністю, що можуть призвести до зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; наслідком у вигляді зараження особи цим вірусом; причинним зв'язком між цим діянням та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Перший склад злочину характеризується виною у формі умислу.

Другий склад злочину характеризується умислом або необережністю до діяння та необережністю до наслідків.

Третій склад злочину характеризується умисною формою вини

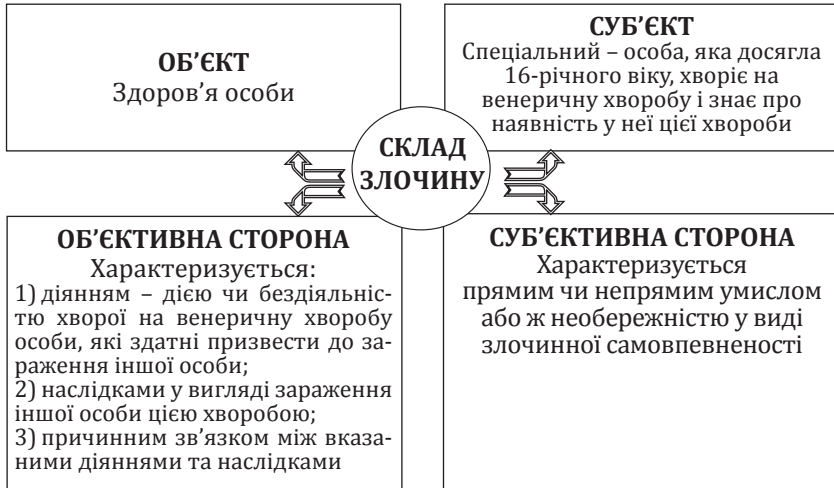
Кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 130 КК України)

- стосовно двох чи більше осіб;
- стосовно неповнолітнього

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАРАЖЕННЯ ВЕНЕРИЧНОЮ ХВОРОБОЮ
(СТ. 133 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 133. Зараження венеричною хворобою

1. Зараження іншої особи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї цієї хвороби, –

**Кваліфікуючі ознаки зараження
венеричною хворобою
(ч. 2 ст. 133 КК України)**

- вчинені особою, раніше судимою за зараження іншої особи венеричною хворобою;
- зараження двох чи більше осіб, або неповнолітнього

**Особливо кваліфікуюча ознака зараження
венеричною хворобою
(ч. 3 ст. 133 КК України)**

якщо вони спричинили тяжкі наслідки

Тяжкі наслідки – смерть або тяжкі тілесні ушкодження

1.3. ЗЛОЧИНИ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ В НЕБЕЗПЕКУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ, ЩО СПРИЧИНИЛО ЗАРАЖЕННЯ ОСОБИ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ (СТ. 131 КК УКРАЇНИ)

**Стаття 131. Неналежне виконання професійних обов'язків,
що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту
людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби**

1. Неналежне виконання медичним, фармацевтичним або іншим працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного ставлення до них, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, –

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку:

- а) медичний працівник;
- б) фармацевтичний працівник;
- в) інший працівник, неналежне виконання професійних обов'язків, що може призвести до зараження інших осіб вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – неналежним виконанням професійних обов'язків;
- 2) наслідками у вигляді зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини;
- 3) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною
у формі необережності

**Кваліфікуюча ознака неналежного виконання професійних
обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту
людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби
(ч. 2 ст. 131 КК України)**

двох чи більше осіб

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
РОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ПРОВЕДЕННЯ
МЕДИЧНОГО ОГЛЯДУ НА ВИЯВЛЕННЯ ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСОМ
ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ
ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ (СТ. 132 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 132. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

Розголошення службовою особою лікувального закладу, допоміжним працівником, який самочинно здобув інформацію, або медичним працівником відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на синдромом набутого імунодефіциту (СНІД) та його результатів, що стали їм відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків, –

ОБ'ЄКТ

Основний об'єкт – суспільні відносини, що забезпечують нерозповсюдження інформації про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини або захворювання на СНІД, та його результатів

СУБ'ЄКТ

Спеціальний:

- а) службова особа лікувального закладу, правоохоронних органів, установ позбавлення волі;
- б) допоміжний працівник такого закладу, який самочинно здобув інформацію;
- в) медичний працівник

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням – розголошенням відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження ВІЛ чи вірусом іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини або захворювання на СНІД, та його результатів

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується вином у формі умислу або необережності

Злочин вважається закінченим із моменту, коли відповідні відомості стали відомі хоч би одній особі, яка не повинна була їх знати

Розголошення відомостей, які є предметом цього злочину – це протиправне ознайомлення з цією інформацією іншої особи, якій ці відомості не повинні бути передані. Способи передачі цих відомостей іншій особі можуть бути різними: під час бесіди, викладу її в публікаціях, виступах по радіо, телебаченню тощо. Розголошення може відбутися і при наданні можливостей стороннім особам ознайомитися з різними документами, висновками тощо, в яких є інформація про вказані захворювання певних осіб

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ АБО СТЕРИЛІЗАЦІЇ
(СТ. 134 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 134. Незаконне проведення абортів або стерилізації має чотири окремі склади злочинів

- 1. Проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, –
- 2. Примушування до абортів без добровільної згоди потерпілої особи –

3. Незаконне проведення абортів, що спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої особи, –

4. Примушування до стерилізації без добровільної згоди потерпілої особи –

ОБ'ЄКТ
У ч. 1, ч. 2 ст. 134 КК України – здоров'я вагітної жінки, в ч. 4 ст. 134 КК України – здоров'я особи, в ч. 3, ч. 5 ст. 134 КК України – життя та здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
У ч. 1 ст. 134 КК України спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку та не має відповідної спеціальної медичної освіти, в чч. 2–5 – загальний

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується:

- 1) дією – проведенням абортів;
- 2) дією – примушуванням до абортів;
- 3) дією – незаконним проведенням абортів; наслідком у вигляді тривалого розладу здоров'я, безплідності або смерті;
- 4) дією – примушуванням до стерилізації;
- 5) наслідками у вигляді смерті потерпілої особи або тяжких наслідків;
- 6) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується у частинах 1, 2, 4 виною у формі прямого умислу, в ч. 3 та ч. 5 – змішаною формою вини – умисним ставленням до діяння та необережним до наслідків

Проведення абортів є незаконним, якщо воно здійснювалося:

- особою, яка не має спеціальної медичної освіти;
- за наявності медичних протипоказань переривання вагітності;
- не у спеціально акредитованих закладах охорони здоров'я;
- за допомогою недозволених або заборонених засобів чи способів;
- поза межами визначених строків можливого переривання вагітності

Кваліфікуюча ознака примушування до стерилізації без добровільної згоди потерпілої особи ч. 5 ст. 134 КК України

– якщо вона спричинила смерть потерпілої особи чи інші тяжкі наслідки

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ (СТ. 135 КК УКРАЇНИ)

Стаття 135. Залишення в небезпеці

1. Завідоме залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, зобов'язаний був піклуватися про цю особу і мав змогу надати їй допомогу, а також у разі, коли він сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан, –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 та ч. 2 ст. 135 КК України здоров'я особи, в ч. 3 ст. 135 КК України – життя і здоров'я особи. Потерпілим є особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані й позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку:

- особа, яка була зобов'язана піклуватися про потерпілого;
- особа, яка сама поставила потерпілого в небезпечний для життя стан

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується суспільно небезпечною бездіяльністю у вигляді залишення без допомоги за можливості її надати

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисною формою вини

Кваліфікуюча ознака (ч. 2 ст. 135 КК України)

вчинення матір'ю стосовно новонародженої дитини, якщо матір не перебувала в обумовленому пологами стані

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 135 КК України)

- смерть особи;
- інші тяжкі наслідки

Небезпечний для життя стан – це стан, за якого є реальна загроза життю людини.

Під іншим безпорадним станом потрібно розуміти, зокрема, втрату свідомості, шоківий стан, тяжку травму, стан тяжкого наркотичного, токсичного чи алкогольного сп'яніння

Обумовлений пологами стан – це особливий психофізичний стан жінки під час пологів або одразу після пологів, пов'язаний із гормональними і фізичними змінами в організмі вагітної жінки, внаслідок якого жінка втрачає здатність повною мірою усвідомлювати свої дії та керувати ними

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ (СТ. 136 КК УКРАЇНИ)

Стаття 136 КК України передбачає два окремі основні склади злочину:

→ 1. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або неповідомлення про такий стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження, –

→ 2. Ненадання допомоги малолітньому, який завідомо перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або неповідомлення про такий стан дитини належним установам чи особам –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 та ч. 2 ст. 136 КК України – здоров'я особи, в ч. 3 ст. 136 КК України – життя особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

1. Бездіяльністю:
 - а) ненаданням допомоги за можливості надати таку допомогу;
 - б) неповідомленням про такий стан особи належним установам чи особам; наслідком у вигляді тяжкого тілесного ушкодження; залишення; причинним зв'язком між такою бездіяльністю та наслідком.
2. Бездіяльністю – ненаданням допомоги за можливості надати таку допомогу або неповідомленням про такий стан дитини належним установам чи особам.
3. Бездіяльністю; наслідком у вигляді смерті потерпілого; причинним зв'язком між бездіяльністю і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисним або необережним ставленням до бездіяльності та необережним ставленням до наслідків

Кваліфікуюча ознака (ч. 3 ст. 136 КК України)

смерть потерпілого

Небезпечний для життя людини стан може виникнути внаслідок дії стихійних сил природи, джерел підвищеної небезпеки, диких тварин тощо. Без допомоги іншої особи ця особа позбавлена можливості вийти з небезпечного стану

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ
ЩОДО ОХОРОНИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ
(СТ. 137 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 137. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей

1. Невиконання або неналежне виконання професійних чи службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх внаслідок недбалого або несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило істотну шкоду здоров'ю потерпілого, –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 137 КК України – здоров'я неповнолітньої особи, в ч. 2 ст. 137 КК України – життя та здоров'я неповнолітньої особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку, – особа, у службовій чи професійній обов'язки якої входить охорона життя та здоров'я неповнолітніх

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – невиконанням або неналежним виконанням професійних чи службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх;
- 2) наслідком у вигляді істотної шкоди здоров'ю;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується прямим умислом або злочинною недбалістю щодо діяння і необережністю (злочинна самовпевненість або злочинна недбалість) щодо наслідків

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 137 КК України)

- 1) смерть неповнолітнього;
- 2) інші тяжкі наслідки

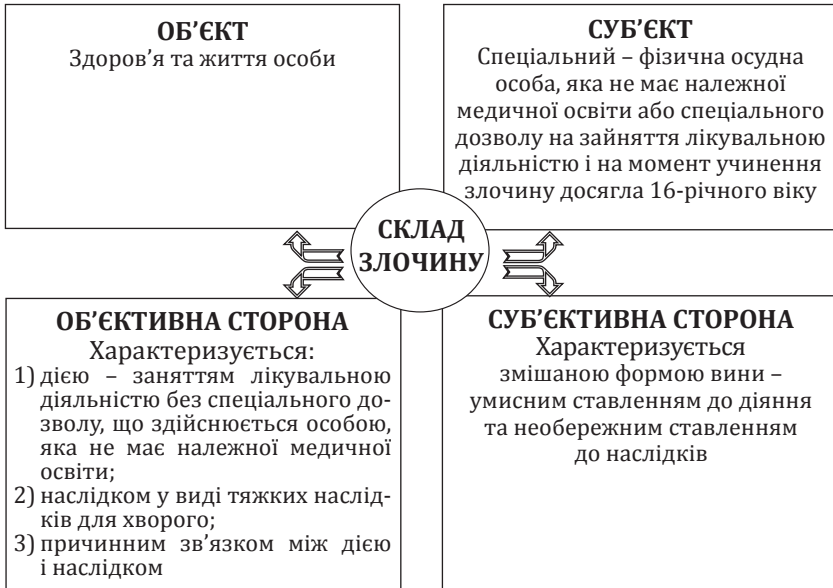
Істотна шкода здоров'ю потерпілого може виявлятися в отруєннях дітей, розповсюдженні серед них різних інфекційних захворювань, спричиненні травм, зокрема й психічних, які викликали настання легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності тощо

Інші тяжкі наслідки – це можуть бути середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження, заподіяні одному або декільком неповнолітнім

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
(СТ. 138 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 138. Незаконна лікувальна діяльність

Заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу, здійснюване особою, яка не має належної медичної освіти, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, –

Тяжкі наслідки – заподіяння особі середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження, а також спричинення смерті

Під хворим розуміється не тільки особа, яка насправді має певне захворювання, а й будь-яка інша особа, яка звернулася до винного тому, що вважала себе хворою або її вважали хворою батьки, опікуни та інші особи

Заняття лікувальною діяльністю означає такі дії, як огляд хворого, встановлення діагнозу, консультування, призначення до вживання ліків, визначення засобів, методів і прийомів впливу на організм людини, проведення процедури, хірургічне втручання тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ХВОРОМУ
МЕДИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ
(СТ. 139 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 139. Ненадання допомоги хворому медичним працівником

1. Ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленими правилами, надати таку допомогу, якщо йому завідомо відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого, –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 139 КК України – здоров'я особи, в ч. 2 ст. 139 КК України – життя та здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, медичний працівник, який на момент учинення злочину досяг 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) суспільно небезпечною бездіяльністю у вигляді ненадання допомоги без поважних причин;
- 2) наслідком у виді тяжких наслідків для хворого або смерті (який має значення лише для кваліфікації за ч. 2 ст. 139 КК України, оскільки ч. 1 ст. 139 КК України є злочином із формальним складом);
- 3) причинним зв'язком між бездіяльністю і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу – винний бажає не надавати допомогу, усвідомлюючи, що його бездіяльність може мати тяжкі наслідки для хворого

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 139 КК України)

- 1) смерть хворого;
- 2) тяжкі наслідки

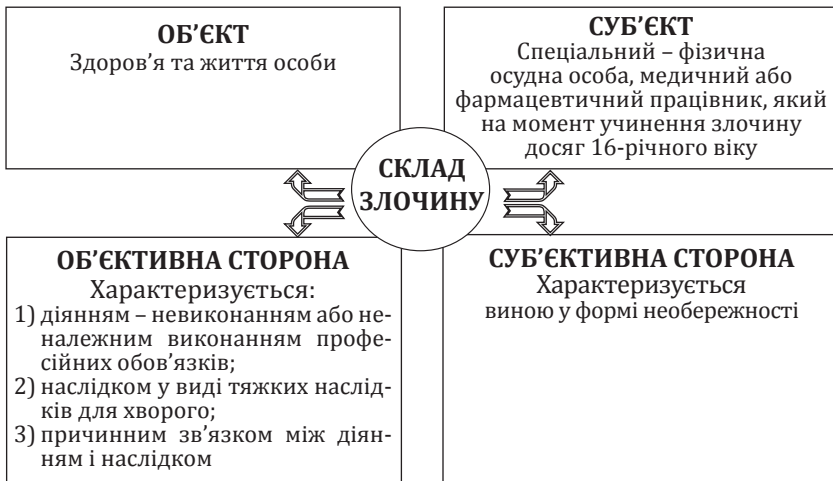
Злочин є закінченим із моменту ненадання допомоги хворому, якщо медичний працівник мав можливість таку допомогу надати

Ненадання допомоги хворому може виражатись і у повній відмові від її надання, і у ненаданні допомоги в обсязі, необхідному в конкретній ситуації. Наприклад: нез'явлення до хворого за викликом; відмова прийняти хворого у лікувально-профілактичний заклад для надання йому першої невідкладної допомоги у разі нещасного випадку; відмова викликати службу швидкої медичної допомоги або доставити хворого до лікарні; відмова надати першу медичну допомогу пораненому або травмованому

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ
МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ
(СТ. 140 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 140. Неналежне виконання професійних обов'язків
медичним або фармацевтичним працівником**

1. Невиконання чи неналежне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків унаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, –

**Кваліфікуюча ознака
(ч. 2 ст. 140 КК України)**

тяжкі наслідки, заподіяні неповнолітньому

Неналежне виконання професійних обов'язків може полягати у недбалому проведенні операції або інших процедур, неправильному дозуванні лікарських препаратів, порушенні певних правил при приготуванні ліків, порушенні строків і порядку проведення передбачених законодавством профілактичних медичних оглядів, щеплення тощо

Якщо медичний або фармацевтичний працівник не мав можливості виконати свої обов'язки належно (хвороба лікаря, перебування його в стані крайньої необхідності, вплив на нього нездоланної сили або інших об'єктивних факторів), то кримінальна відповідальність не настає

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ПАЦІЄНТА
(СТ. 141 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 141. Порухення прав пацієнта

Проведення клінічних випробувань лікарських засобів без письмової згоди пацієнта або його законного представника, або стосовно неповнолітнього чи недієздатного, якщо ці дії спричинили смерть пацієнта або інші тяжкі наслідки, –

Проведення клінічних випробувань лікарських засобів стосовно неповнолітнього чи недієздатного є злочином незалежно від того, чи була на те письмова згода їх самим чи їх законних представників

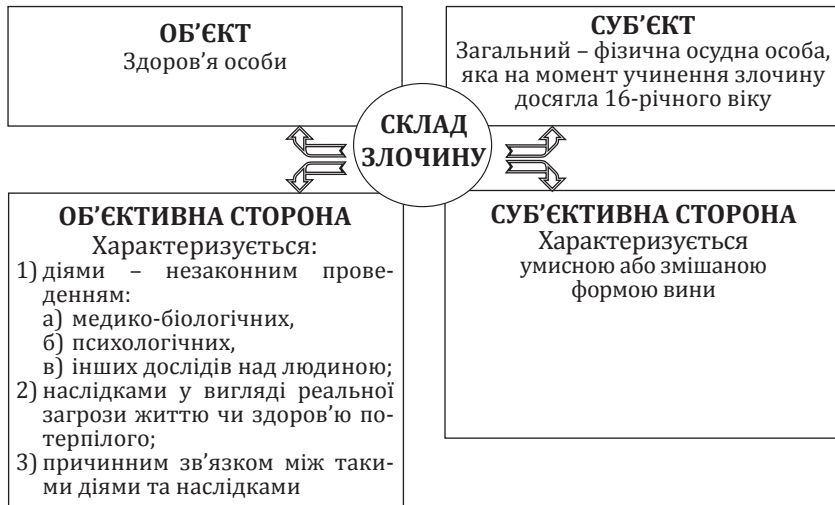
Лікарські засоби – це речовини або їх суміші природного, синтетичного чи біотехно-логічного походження, які застосовуються для запобігання вагітності, профілактики, діагностики та лікування захворювань людей або зміни стану і функцій організму

Клінічні випробування лікарських засобів – це перевірка з метою встановлення або підтвердження їх ефективності та нешкідливості

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ
(СТ. 142 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 142. Незаконне проведення дослідів над людиною

1. Незаконне проведення медико-біологічних, психологічних або інших дослідів над людиною, якщо це створювало небезпеку для її життя чи здоров'я, –

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 142 КК України)**

- стосовно неповнолітнього;
- стосовно двох або більше осіб;
- шляхом примушування або обману;
- якщо вони спричинили тривалий розлад здоров'я потерпілого

Дослід – це експеримент, спроба відкрити що-небудь нове, того, чого раніше не існувало, з метою його випробування

Незаконним є проведення дослідів:

- без згоди людини;
- над ув'язненими, військовополоненими, хворими, захворювання яких не пов'язано з метою дослідів;
- особою, яка не має на те права;
- за умов існування невиправданого ризику для життя чи здоров'я тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОМ ПОРЯДКУ
ТРАНСПЛАНТАЦІЇ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ
(СТ. 143 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 143. Порухнення встановленого законом порядку
трансплантації анатомічних матеріалів людини передбачає
п'ять окремих основних складів злочинів**

- Порухнення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини (ч.1 ст. 143 КК України)
- Вилучення у людини шляхом примушування або обману її анатомічних матеріалів з метою їх трансплантації (ч. 2 ст. 143 КК України)
- Вилучення у людини шляхом примушування або обману її анатомічних матеріалів з метою їх трансплантації, вчинені щодо особи, яка перебувала в безпорадному стані або в матеріальній чи іншій залежності від винного (ч. 3 ст. 143 КК України)
- Незаконна торгівля анатомічними матеріалами людини (ч. 4 ст. 143 КК України)
- Участь у транснаціональних організаціях, які займаються такою діяльністю (вилученням в людини органів і тканин з метою трансплантації та торгівлею ними) (ч. 5 ст. 143 КК України)

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи, предмет – органи і тканини людини. Обов'язковою ознакою третього складу злочину є спеціальний потерпілий: особа, яка перебуває в безпорадному стані; особа, яка перебуває в матеріальній чи іншій залежності від винного

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – порушенням встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин;
- 2) діями – вилученням у людини її органів або тканин і способом – шляхом примушування або обману;
- 3) діями – вилученням у людини її органів або тканин;
- 4) діями – торгівлею органами або тканинами людини;
- 5) діями – участю у транснаціональних організаціях, які займаються вилученням в людини органів і тканин із метою трансплантації та торгівлі ними

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

Характеризується умисною формою вини. Обов'язковою ознакою другого та третього складів злочину є мета – подальша трансплантація вилучених органів і тканин

Кваліфікуюча ознака другого, третього та четвертого складів злочинів

за попередньою змовою групою осіб (зазначена в ч. 5 ст. 143 КК України)

Трансплантація – спеціальний метод лікування, який полягає в пересадці реципієнту (особі, для лікування якої застосовується трансплантація) органу або іншого анатомічного матеріалу, взятих у людини

Орган – це частина організму людини, що має певну будову і спеціальне призначення (око, серце, легені, печінка, нирки тощо)

Тканина – речовина, що є системою переважно однорідних клітин (м'які тканини (тверда мозкова оболонка, перикард), тканини опорно-рухового апарату (сухожилки м'язів, фрагменти ребер, колінний і плечовий суглоби тощо), артеріальні та венозні судини, клапани серця, аорти та інших великих судин, інші тканини (кістковий мозок, шкіра, зуби, трахея тощо))

Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів і тканин людини є у випадку:

- відсутності письмової згоди донора та реципієнта;
- наявності медичних протипоказань;
- її проведення в установах чи особами, які не мають на це права;
- якщо донорами є неповнолітні, недієздатні, ув'язнені, особи, які страждають на психічні розлади, тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАСИЛЬНИЦЬКОГО ДОНОРСТВА
(СТ. 144 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 144. Насильницьке донорство

1. Насильницьке або шляхом обману вилучення крові у людини з метою використання її як донора, –

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 144 КК України)**

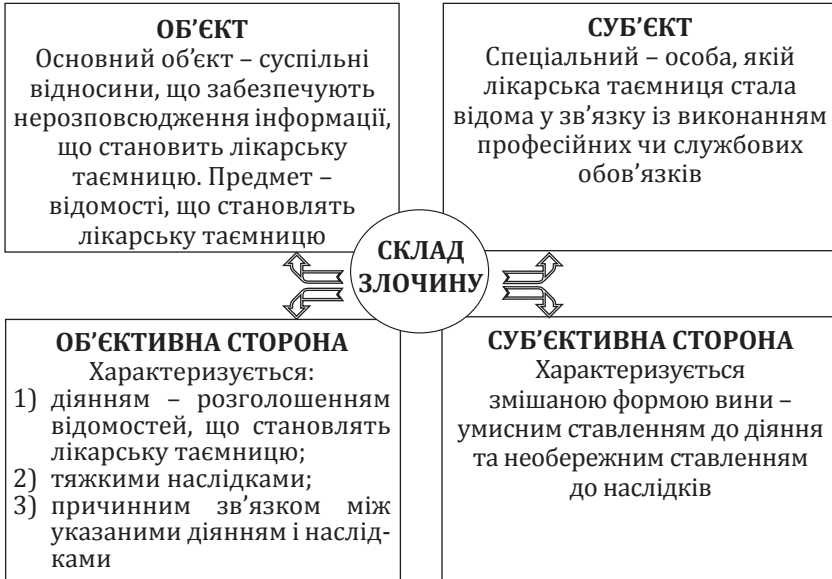
- стосовно неповнолітнього;
- стосовно особи, яка перебувала в безпорадному стані;
- стосовно особи, яка перебувала в матеріальній залежності від винного

**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 144 КК України)**

- вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- вчинені з метою продажу

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО РОЗГОЛОШЕННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ
(СТ. 145 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 145. Незаконне розголошення лікарської таємниці
Умисне розголошення лікарської таємниці особою, якій вона стала відома у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків, якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки, –

Лікарська таємниця – це певним чином задокументована інформація про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина

Поняття розголошення означає усну чи письмову розповідь стороннім особам про зміст документів, що містять лікарську таємницю, відповідні публікації у пресі та інше віддання гласності певних відомостей

Тяжкими наслідками можна вважати самогубство чи самокалічення особи, серйозне загострення хвороби, спричинене переживаннями, тощо

2. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Злочини проти волі, честі та гідності особи	
→	Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини
→	Стаття 146-1. Насильницьке зникнення
→	Стаття 147. Захоплення заручників
→	Стаття 148. Підміна дитини
→	Стаття 149. Торгівля людьми
→	Стаття 150. Експлуатація дітей
→	Стаття 150-1. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом
→	Стаття 151. Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги
→	Стаття 151-2. Примушування до шлюбу

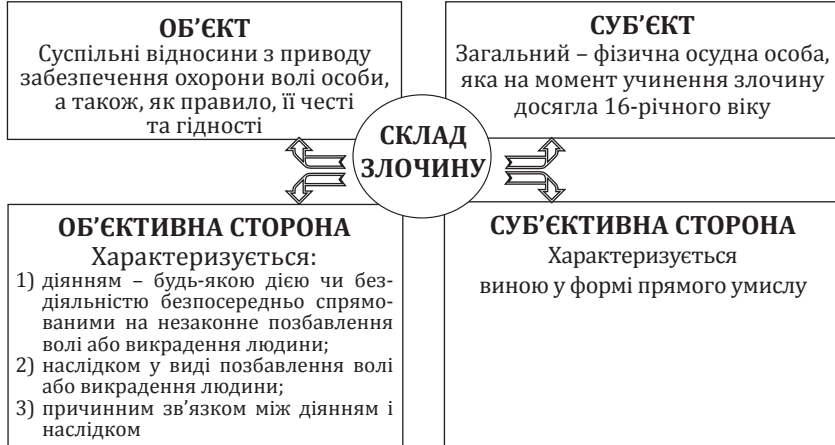
Воля особи – це її можливість діяти на свій розсуд в межах правових норм, без будь-яких перешкод чи заборон

Чесць – це сукупність вищих моральних принципів, якими людина керується у своїй громадській та політичній поведінці

Гідність – це сукупність рис, що характеризують позитивні моральні якості; усвідомлення людиною своєї громадської ваги, громадського обов'язку

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ
ЛЮДИНИ (СТ. 146 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини
1. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини –

Незаконним позбавлення волі є у всіх випадках, коли воно здійснюється не відповідно до законодавства України та чинних міжнародних договорів. Незаконне позбавлення волі може полягати у триманні особи в місці, де вона взагалі не хоче перебувати, чи вже не хоче перебувати, або в примусі її в місце, яке вона самостійно не може покинути, хоч і бажає цього

Викрадення людини означає заволодіння будь-яким способом (таємно, відкрито, шляхом обману чи зловживання довірою, в результаті передачі людини на виконання такої вимоги, вимоги передати людину)

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 146 КК України)

- стосовно малолітнього;
- із корисливих мотивів;
- стосовно двох чи більше осіб;
- за попередньою змовою групою осіб;
- вчинене способом небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- що супроводжувалося заподіянням потерпілому фізичних страждань;
- із застосуванням зброї;
- здійснюване протягом тривалого часу

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 146 КК України)

- вчинені організованою групою;
- що спричинили тяжкі наслідки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ
(СТ. 146¹ КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 146¹. Насильницьке зникнення
має два окремі основні склади злочинів**

→ 1. Арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування –

→ 2. Видання наказу або розпорядження про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, або невжиття керівником, якому стало відомо про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, його підлеглими заходів для їх припинення та повідомлення компетентних органів про злочин –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі особи, а також, як правило, її честі та гідності

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – представник держави, зокрема іноземної

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням, спрямованим на арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини;
- 2) наслідком у вигляді незаконного позбавлення волі або викрадення людини;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною у формі умислу

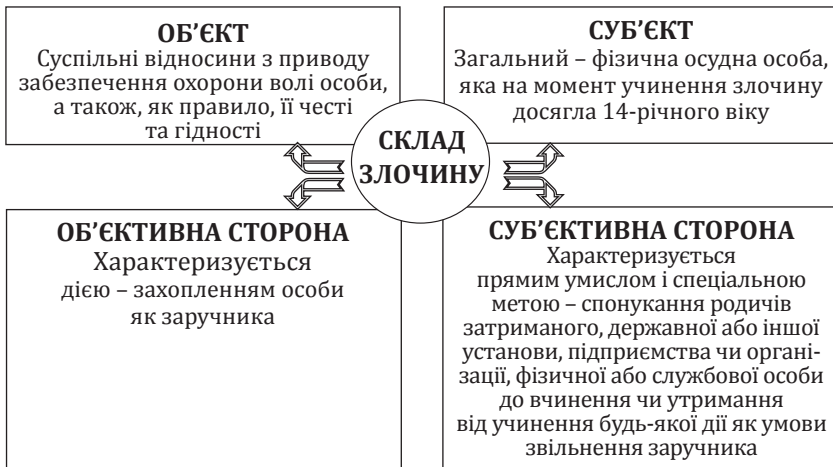
Під представником держави в цій статті потрібно розуміти службову особу, а також особу або групу осіб, які діють із дозволу, за підтримки чи за згодою держави

Під представниками іноземної держави в цій статті потрібно розуміти осіб, які діють як державні службовці іноземної держави або проходять військову службу в збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах, або осіб, які займають посади в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства, або які діють за наказом таких осіб, а також представників іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ
(СТ. 147 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 147. Захоплення заручників

1. Захоплення або тримання особи як заручника з метою спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника –

Кваліфікуючі ознаки захоплення заручників

- вчинені стосовно неповнолітнього;
- вчинені організованою групою;
- поєднані з погрозою знищення людей;
- що спричинили тяжкі наслідки

Основною відмінністю захоплення заручників від незаконного позбавлення волі або викрадення людини є мета – спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від учинення будь-якої дії як умови звільнення заручника

Захопленням є напад, пов'язаний із затриманням особи і подальшим обмеженням її пересування

Тримання особи – заборона особі залишати певне місце чи унеможливлення це зробити

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПІДМІНИ ДИТИНИ
(СТ. 148 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 148. Підміна дитини

Підміна чужої дитини, вчинена з корисливих або інших особистих мотивів, –

Підміна дитини – це заміна однієї дитини на іншу

Інші особисті мотиви – це і негативні мотиви: помсти, заздрості, ревнощів, і позитивні мотиви: жалю, бажання зробити щось добре тощо

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ (СТ. 149 КК УКРАЇНИ)

Стаття 149. Торгівля людьми

1. Торгівля людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони честі та гідності особи, а в випадку вчинення дії за відсутності згоди людини – також і волі особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується дією у формі торгівлі людиною, вербування, переміщення, переховування, передачі, одержання людини; та способом: з використанням примусу, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, з використанням уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу, а також спеціальною метою – метою експлуатації людини

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 149 КК України)

- 1) вчинені стосовно неповнолітнього;
- 2) стосовно кількох осіб;
- 3) повторно;
- 4) за попередньою змовою групою осіб;
- 5) службовою особою з використанням службового становища;
- 6) поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства

**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 149 КК України)**

- 1) вчинені стосовно неповнолітнього його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками;
- 2) вчинені стосовно малолітнього;
- 3) організованою групою;
- 4) поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства;
- 5) якщо вони спричинили тяжкі наслідки

Під експлуатацією людини в цій статті потрібно розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиовлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо

Уразливий стан особи – це зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин

Відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього за цією статтею настає незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання її згоди на експлуатацію людини

Вербування – це схиляння, спонукання особи з метою залучення її до певної діяльності

Сексуальна експлуатація – це вид експлуатації праці особи у сфері проституції, під якою потрібно розуміти надання сексуальних послуг за гроші чи іншу матеріальну винагороду, або у суміжних сферах (у сфері розпутних дій із дітьми, надання разових сексуальних послуг, співжиття з метою систематичного отримання сексуального задоволення тощо), незалежно від того, чи дозволений у тій чи іншій країні чи її окремих місцевостях цей вид діяльності

Порнобізнес – це частково чи повністю дозволений або ж заборонений в тій чи іншій країні вид підприємництва, пов'язаний із проституцією, утриманням будинків розпусти, виготовленням, збутом і розповсюдженням предметів порнографічного характеру тощо. Використання у порнобізнесі означає використання особи як сутенера, утримувача будинку розпусти, актора при зйомках порнографічних фільмів, статиста при виготовленні порнографічних журналів тощо

Примусова праця – це праця, до якої особа примушується насильством чи будь-яким іншим незаконним способом. Така праця може бути і оплачуваною, і безоплатною

Примусове надання послуг є різновидом примусової праці, коли остання здійснюється у сфері послуг

Рабство – це стан чи становище людини, щодо якої здійснюються атрибути права власності чи деякі з них

Підневільний стан – це становище особи, створене в результаті інститутів чи звичаїв, подібних до рабства

Під звичаями, подібними до рабства, розуміються: боргова кабала; кріпацький стан; будь-який інститут чи звичай, згідно з яким жінку обіцяють за винагороду видати заміж без права відмовлення з її боку її батьки, опікун, родина або будь-яка інша особа або група осіб; чоловік жінки, його родина або його клан, за винагороду або без такої, мають право передати її іншій особі; жінка після смерті чоловіка передається у спадщину іншій особі; будь-який інститут чи звичай, через які дитина передається одним або обома своїми батьками чи своїм опікуном іншій особі, за винагороду або без такої, з метою експлуатації цієї дитини чи її праці

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДІТЕЙ
(СТ. 150 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 150. Експлуатація дітей

1. Експлуатація дитини, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи, а також, що забезпечують безпеку здоров'я дитини, її нормального фізичного й інтелектуального розвитку.

Потерпілий – особа, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується суспільно небезпечною дією та способом – експлуатацією дитини шляхом використання її праці

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 150 КК України)

- 1) стосовно декількох дітей;
- 2) якщо вони спричинили істотну шкоду для здоров'я, фізичного розвитку або освітнього рівня дитини;
- 3) поєднані з використанням дитячої праці в шкідливому виробництві

Особливо кваліфікуюча ознака (ч. 3 ст. 150 КК України)

вчинені організованою групою

Істотну шкоду здоров'ю дитини можна трактувати як спричинення легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я, чи незначну стійку втрату працездатності, або більш тяжке тілесне ушкодження

Істотна шкода для фізичного розвитку може полягати у припиненні чи значному гальмуванні фізичного розвитку дитини

Істотна шкода для освітнього рівня дитини – тривале припинення її навчання

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ
ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ
(СТ. 150¹ КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 150¹. Використання малолітньої дитини
для заняття жебрацтвом**

1. Використання батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб), –

ОБ'ЄКТ

Основний – суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи.

Потерпілий – малолітня дитина, тобто особа, яка не досягла 14-річного віку.

Предмет злочину: а) гроші; б) речі; в) інші матеріальні цінності

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, спрямованими на використання дитини для заняття жебрацтвом

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 150¹ України)**

- 1) вчинені щодо чужої малолітньої дитини;
- 2) пов'язані зі застосуванням насильства чи погрозою його застосування;
- 3) вчинені повторно;
- 4) особою, яка раніше скоїла один із злочинів, передбачених ст.ст. 150, 303, 304 КК України;
- 5) за попередньою змовою групою осіб

**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 150¹ КК України)**

- 1) вчинені організованою групою;
- 2) якщо внаслідок таких дій дитині спричинені середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПОМІЩЕННЯ В ПСИХІАТРИЧНИЙ ЗАКЛАД
(СТ. 151 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 151. Незаконне поміщення в психіатричний заклад
1. Поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги завідомо психічно здорової особи

**Кваліфікуюча ознака
(ч. 2 ст. 151 КК України)**

що спричинило тяжкі наслідки

Психіатричний заклад – це психоневрологічний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад, центр, відділення тощо будь-якої форми власності, діяльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги. Поміщення в психіатричний заклад означає поміщення у відповідний стаціонар такого закладу для здійснення обстеження стану психічного здоров'я особи, діагностики, лікування і нагляду за нею

Поняття психічно здорової людини потрібно тлумачити дещо ширше: такою потрібно визнавати і людину, яка має певні психічні розлади, однак не потребує поміщення в психіатричний заклад

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИМУШУВАННЯ ДО ШЛЮБУ
(СТ. 151-2 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 151². Примушування до шлюбу

1. Примушування особи до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу у співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням:

- 1) примушуванням особи до вступу в шлюб;
- 2) примушуванням до продовження примусово укладеного шлюбу;
- 3) примушуванням до вступу в співжиття без укладання шлюбу;
- 4) примушуванням до продовження такого співжиття;
- 5) спонуканням з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 151²)**

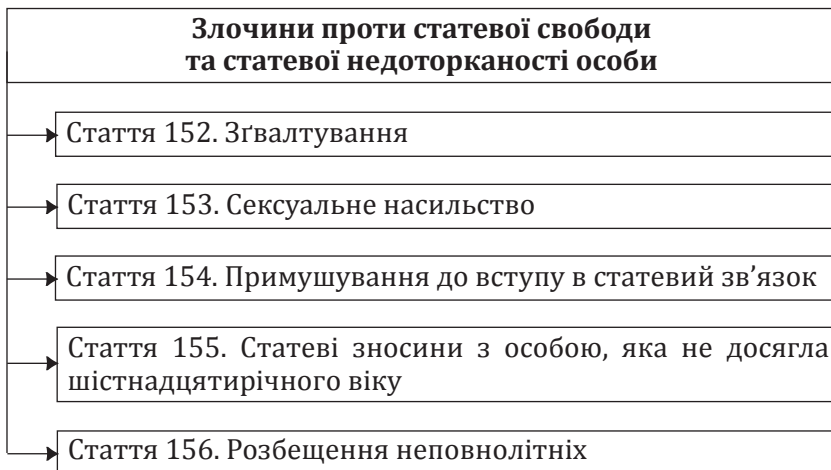
- 1) вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) стосовно особи, яка не досягла шлюбного віку згідно із законодавством;
- 4) стосовно двох чи більше осіб

Шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлюється у вісімнадцять років (ст. 22 СК України)

Примушування означає застосування фізичного насильства або погрозу його застосування щодо потерпілого чи його близької особи, або шантаж – погрозу знищити чи пошкодити майно потерпілого, або викрасти потерпілого чи позбавити його волі, або розголосити відомості про потерпілого, які потерпілий бажає зберегти у таємниці, або іншим чином обмежити права, свободи чи законні інтереси потерпілого (чи його близької особи).

Окрім форми примушування підлягають додатковій кваліфікації за іншими статтями КК України

3. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Статева свобода – це здатність особи, яка усвідомлює свої дії та може ними керувати, самостійно, добровільно обирати партнера для статевих зносин

Статева недоторканість – це заборона статевих зносин з особою, яка через ті чи інші обставини (вік, психічний стан тощо) не є носієм статевої свободи

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗГВАЛТУВАННЯ (СТ. 152 КК УКРАЇНИ)

Стаття 152. Згвалтування

1. Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (згвалтування) –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є належний фізичний і психічний розвиток неповнолітнього, тілесна і психічна недоторканість, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вчиненні дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням у тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 та ч. 3 ст. 152 КК України)

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 153–155 КК України;
- 3) вчинення таких діянь стосовно подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;
- 4) стосовно особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного чи громадського обов'язку;
- 5) стосовно жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 6) вчинене групою осіб;
- 7) згвалтування неповнолітньої особи

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 4 та ч. 5 ст. 152 КК України)

- 1) вчинені стосовно особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди;
- 2) що спричинили тяжкі наслідки

Згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин

Для кваліфікації вчиненого за ст. 152 КК України не має значення моральний аспект характеристики потерпілої особи (наприклад, вона веде безладне статеве життя), наявність попереднього сексуального спілкування з тим, хто скоїв зґвалтування, досягнення потерпілою особою шлюбного віку чи статевої зрілості

Основна ознака зґвалтування «недобровільність» полягає у відсутності вільного волевиявлення потерпілої особи на проникнення в один із трьох її природних отворів

Діями сексуального характеру, пов'язаними з вагінальним, анальним чи оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого предмета, треба визнавати дії сексуального характеру незалежно від їх гетеро- або гомосексуальної спрямованості, які, означаючи проникнення в один із трьох природних отворів потерпілої особи і, відповідно, порушуючи її тілесну недоторканість, здатні збуджувати та (чи) задовольнити статеву пристрасть чоловіка або жінки

Для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності (за винятком ч. 4 ст. 152 КК України) потрібно встановити, що небажання потерпілої особи на вчинення щодо неї відповідної дії було більш-менш чітко вираженим, явним, переконливим, таким, щоб одна особа зрозуміла, що інша не бажає сексуального проникнення в її тіло, адже відмова на словах, навіть певна фізична протидія не завжди свідчать про дійсне небажання особи

Недобровільну згоду потерпілої від зґвалтування особи треба відрізнити від такої, що виключає кваліфікацію дій за ст. 152 КК України, пасивної згоди, коли особа, хоч і не бажає сексуального проникнення в її тіло, не перешкоджає цьому і не показує свою незгоду, що розцінюється іншою стороною як добровільна згода на проникнення

Зґвалтування визнається закінченим з моменту проникнення статевого члена чоловіка, іншого органу людини (наприклад руки чи пальця) або певного предмета в один із природних отворів потерпілої особи незалежно від того, чи вдалося винуватому збудити та (чи) задовольнити свою статеву пристрасть. Мається на увазі проходження хоча б частиною статевого члена, іншого органу людини чи певного предмета меж тієї чи іншої природної порожнини тіла людини (наприклад, для ротової порожнини – це губи, а для анального отвору – сфінктерне кільце ануса)

Заподіяння під час зґвалтування з метою подолання чи попередження опору потерпілої особи тілесних ушкоджень, тілесних ушкоджень її родичам чи близьким особам потрібно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 152 КК України і відповідними нормами КК про відповідальність за злочини проти здоров'я особи

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА (СТ. 153 КК УКРАЇНИ)

Стаття 153. Сексуальне насильство

1. Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство), –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є належний фізичний і психічний розвиток неповнолітнього, тілесна і психічна недоторканість, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вчиненні будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням у тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 та ч. 3 ст. 153 КК України)

- 1) вчинене повторно;
- 2) особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 152, 154, 155 КК України;
- 3) вчинення таких діянь стосовно подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;
- 4) стосовно особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного або громадського обов'язку;
- 5) стосовно жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 6) вчинене групою осіб;
- 7) сексуальне насильство стосовно неповнолітньої особи

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 4 та ч.5 ст. 153 КК України)

- 1) вчинені стосовно особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди;
- 2) що спричинили тяжкі наслідки

Дії сексуального характеру, не пов'язані зі проникненням у тіло іншої особи – різноманітні дії (акти) сексуального характеру, спрямовані на збудження та (або) задоволення статевої пристрасті винуватої особи, які за загальним правилом передбачають її фізичний контакт із тілом іншої (потерпілої) особи, але не означають проникнення в це тіло

Вчинювані стосовно тіла потерпілої особи дії, об'єктивно позбавлені сексуального характеру (шмагання батоном, укуси, дряпання, припікання тіла тощо), можуть кваліфікуватись за ст. 153 КК України лише за умови, що умисел винуватої особи був спрямований на збудження або задоволення у такий спосіб своєї статевої пристрасті, у зв'язку з чим вчинене (так би мовити, за спрямованістю умислу) варто розцінювати як посягання на статева свободу чи статева недоторканість потерпілої особи. Інакше скоєне має розглядатись як посягання на тілесну недоторканість людини, яке за наявності підстав може кваліфікуватись як той чи інший злочин проти здоров'я людини

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИМУШУВАННЯ ДО ВСТУПУ В СТАТЕВИЙ ЗВ'ЯЗОК
(СТ. 154 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок

1. Примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є власність, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 154 КК України загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку, у ч. 2 ст. 154 КК України – спеціальний

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у примушуванні особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 та ч. 3 ст. 154 КК України)**

- 1) примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з особою, від якої потерпіла особа матеріально або службово залежна;
- 2) дії, поєднані з погрозою знищення, пошкодження або вилучення майна потерпілої особи чи її близьких родичів;
- 3) дії, поєднані з погрозою розголошення відомостей, що ганьблять потерпілого чи його близьких родичів

Акт сексуального характеру – дія сексуального характеру і пов'язана з проникненням в один із природних отворів іншої людини, і не пов'язана з таким проникненням

Примушування – протиправний психологічний вплив на свідомість потерпілої особи, спрямований на приведення її у стан, за якого вона внутрішньо готова підкоритися вимогам суб'єкта примушування, в результаті потерпіла особа обмежується у можливості діяти за своєю волею, будучи вимушеною обрати той варіант поведінки, який суперечить її бажанням

Дії того, хто вчинив акт сексуального характеру з жінкою або чоловіком, знаючи про те, що вони примушені до цього, до відповідальності за ст. 154 КК України не притягаються

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАТЕВИХ ЗНОСИН З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА ШІСТНАДЦЯТИРІЧНОГО ВІКУ (СТ. 155 КК УКРАЇНИ)

Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку

1. Природні або неприродні статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, вчинені повнолітньою особою, –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, а також незалежний фізичний, психічний і соціальний розвиток неповнолітніх

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 18-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у природних або неприродних статевих зносинах із потерпілою особою

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 155 КК України)

1) вчинені близькими родичами;	терпілого або піклування про нього;
2) членами сім'ї;	4) якщо вони спричинили безплідність;
3) вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання по-	5) інші тяжкі наслідки

Для кваліфікації діяння за ст. 155 КК України не має значення, хто був ініціатором учинення статевих зносин, моральна характеристика потерпілої особи (попереднє ведення статевого життя, наявність сексуального досвіду тощо), а також, чи досягла потерпіла особа статевої зрілості

У ст.ст. 155, 156 цього Кодексу під близькими родичами або членами сім'ї потрібно розуміти – чоловіка, дружину, батька, матір, вітчима, мачуху, сина, дочку, пасинка, падчерку, рідного брата, рідну сестру, діда, бабу, прадіда, прабабу, внука, внучку, правнука, правнучку, усиновлювача чи усиновленого, опікуна чи піклувальника, особу, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права й обов'язки, зокрема осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі

Потерпілим від злочину, передбаченого ст. 155 КК України, може визнаватися особа, якій виповнилося 14 років, але яка ще не досягнула 16-річного віку.

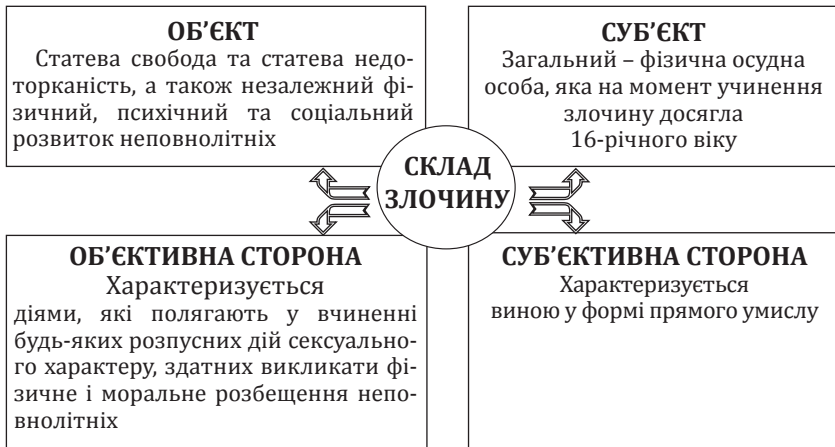
У разі вступу в статеві зносини з особою, яка не досягла 14-річного віку, кваліфікувати це діяння потрібно за ч. 4 ст. 152 або ч. 4 ст. 153 КК України

Злочин, передбачений ст. 155 КК України, визнається закінченим із початку вчинення хоча б однієї дії сексуального характеру

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ
(СТ. 156 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 156. Розбещення неповнолітніх

1. Вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, –

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 156 КК України)**

- 1) вчинені стосовно малолітньої особи;
- 2) вчинені членами сім'ї чи близькими родичами;
- 3) вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього

Розпусні дії, відповідальність за які передбачено ст. 156 КК України, повинні мати сексуальний характер і можуть бути у виді фізичних дій або інтелектуального розбещення.

Такі дії спрямовані на задоволення винною особою статевої пристрасті або на збудження у неповнолітньої особи статевого інстинкту

Під фізичними розпусними діями потрібно розуміти оголення статевих органів винної чи потерпілої особи, непристойні доторкання до статевих органів, які викликають статеві збудження, навчання статевим збоченням, імітація статевого акту, схиляння або примушування потерпілих до вчинення певних сексуальних дій між собою, вчинення статевих зносин, акту онанізму у присутності потерпілої особи тощо.

Інтелектуальними розпусними діями є, зокрема, ознайомлення потерпілої особи із порнографічними зображеннями, відеофільмами, цинічні розмови з нею на сексуальні теми тощо

Потерпілим від цього злочину можуть бути особи і чоловічої, і жіночої статі, яким не виповнилося 16 років

Використання в ході вчинення розпусних дій творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру кваліфікується за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами ст. 156 КК України і ст. 301 КК України

Гришук Віктор Климович,
доктор юридичних наук, професор
Луцький Тарас Миколайович,
Пасєка Олексій Федорович,
кандидат юридичних наук
Самарчук Микола Володимирович

Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи

Навчальний посібник у схемах

Редагування *Г. А. Ялечко*

Макетування *Г. Я. Шушняк*

Друк *І. М. Хоминець*

Підписано до друку 04.06.2019 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 7,72.
Тираж 100 прим. Зам № 40-19.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.